

Letnik X,
številka 4
(oktober 2021)

Nebulæ

revija za sodobno književnost

KAZALO

STRIP	4
Katja Kovše	5
<i>Bits & bobs</i>	5
POEZIJA	9
Sara Nuša Golob Grabner	10
<i>Prosto po tarotu</i>	10
Lara Božak	11
<i>Venera</i>	11
<i>Skozi šivankino uho</i>	13
Lara Gobec	14
<i>justinijan teodora tribonijan</i>	14
<i>kapljajo po naju</i>	14
<i>rumena srca</i>	15
<i>ščinkavec v fazi leta</i>	16
<i>prilepijo se nanje</i>	17
<i>kača ki je svoj rep</i>	18
<i>vedno slabši sem</i>	19
<i>neko glasbo si pač rabil</i>	20
Dominik Lenarčič	21
<i>BIVŠI KOMUNIST</i>	21
<i>DNEVI</i>	22
Eva Ule	23
***	23
<i>Ostanki dneva</i>	24
Zala Marolt	25

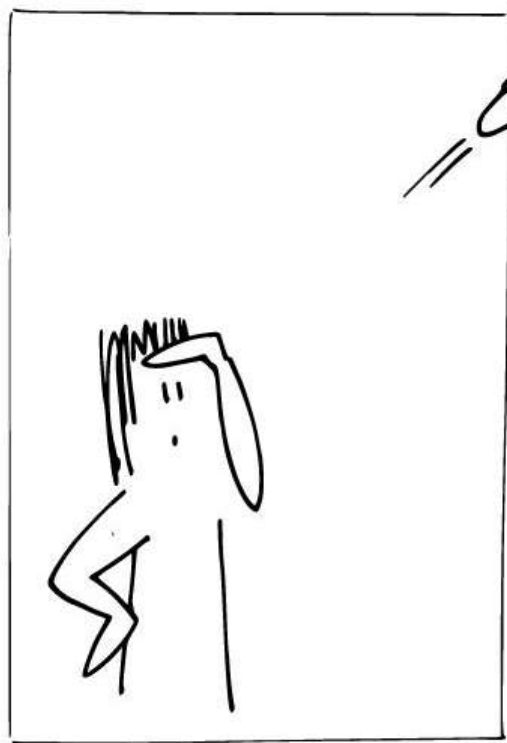
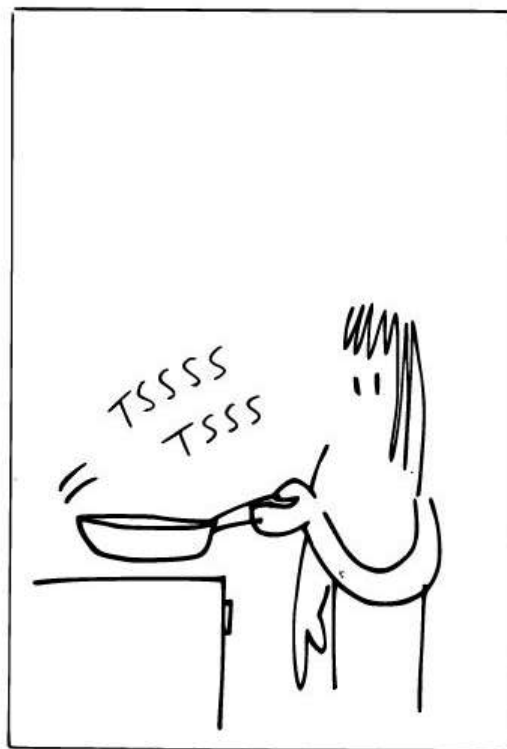
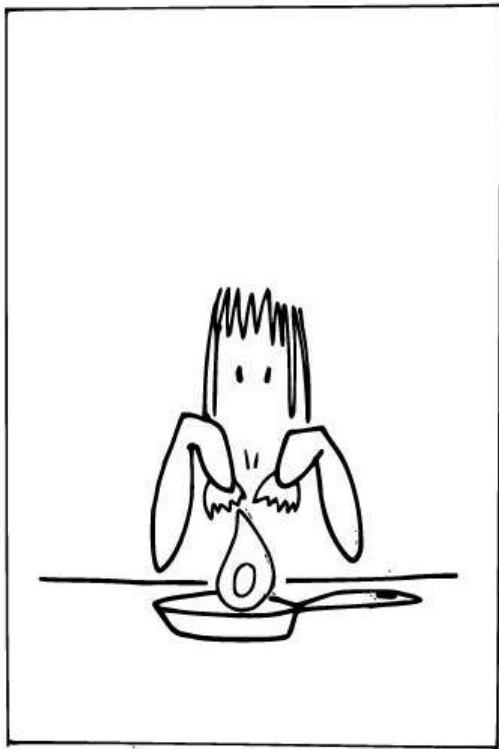
<i>(brez naslova)</i>	25
PROZA	26
Branko Cvirn	27
<i>MREŽA</i>	27
Nataša Skušek	41
<i>Pedigre</i>	41
Darinka Kozinc	42
<i>LANSKO POLETJE NA KRASU</i>	42
B(R)LOG	49
Noranaknjige	50

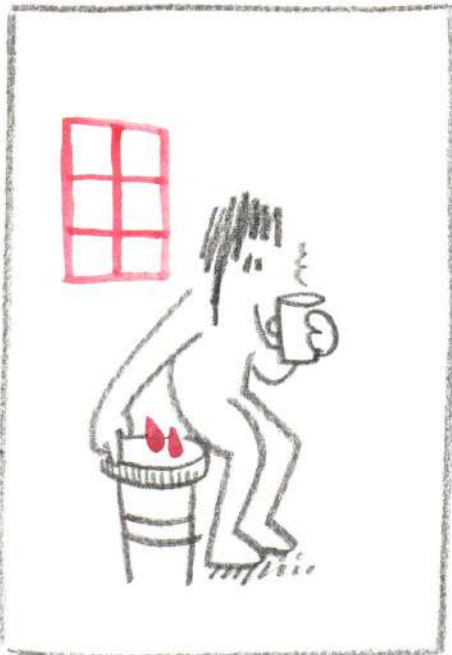
STRIP

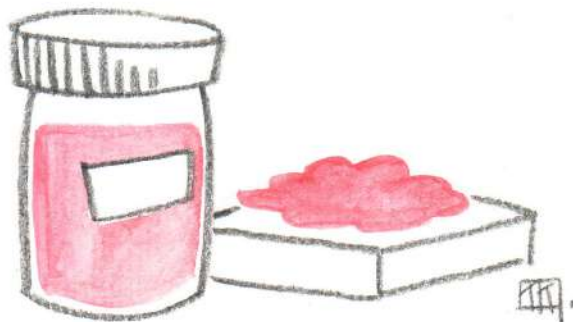
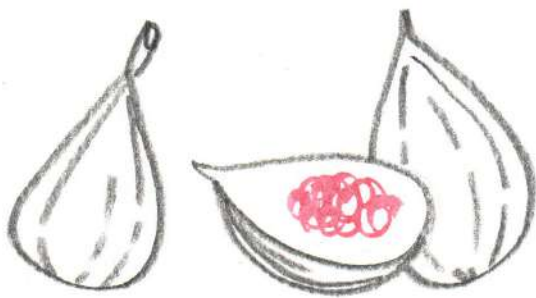
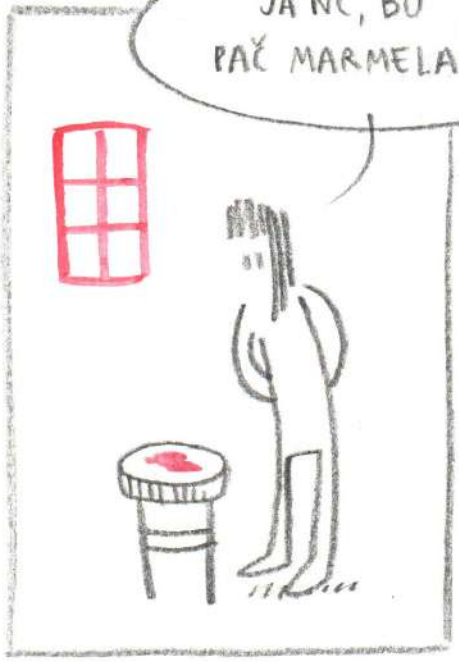
Katja Kovše

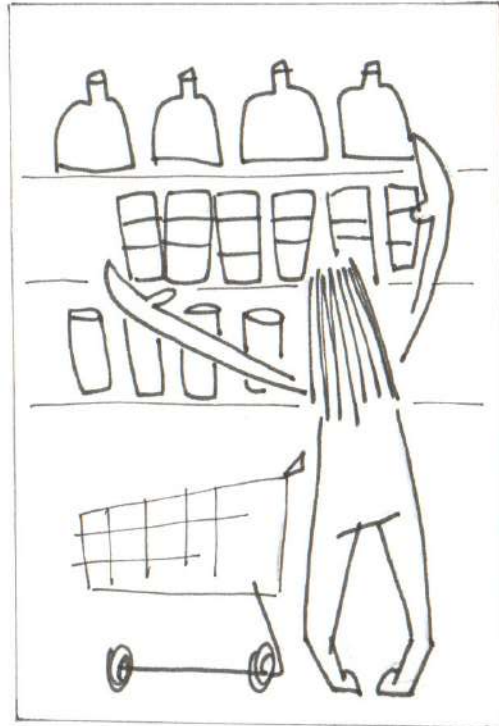
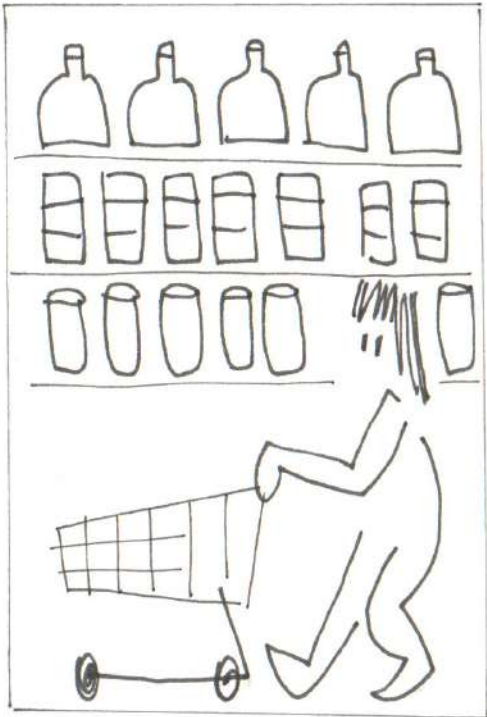
Bits & bobs

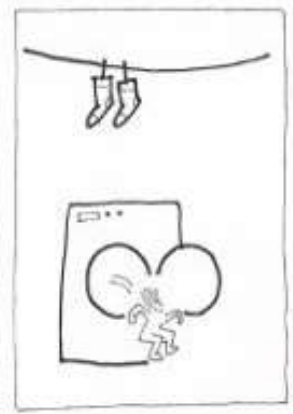
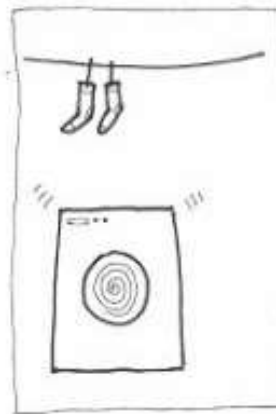
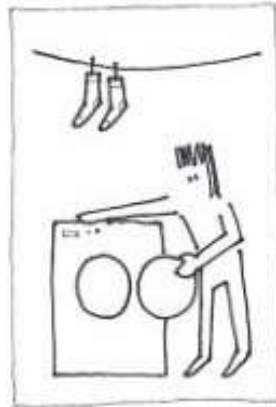

JA NĚ, BO
PAČ MARMELADA.

W. K. K.

POEZIJA

Sara Nuša Golob Grabner

Prosto po tarotu

Blago razpade brez opozorila
in se raztrosi prek časa.
Rada se premetavam po odsotnosti.
Ko se sebičnost izcedi,
odkrivam lepoto manjkajočega,
izpraznitev makadamske ceste,
zdaj je vsa moja, a čakajoča
neobvezujoče.
Veliko teže nosim,
ker jo lahko.
Roke niso utrujene,
samo gibkejše, da se lahko
igrajo z gradniki.
Morda ne bom več zlobna,
ampak samo mehkejša,
kot koža po krčenju in raztezanju.
Morda bom zdaj
lažje spala in vedela,
zakaj se številke ponavljajo,
zakaj se čmrlji ujamejo v sobo
in zakaj jih vedno
zelo pozorno poslušam,
ko brenčijo.
Pojdi z obzorjem,
jaz bom.

Lara Božak

Venera

vse je v ravnovesju
čeprav si kdaj
ne priznam

a kakšen raztezek
vseeno skrčim
v dobro staro kvazisredino

tudi ko slačim ekstreme

(kot prepoteno poletno obleko
ob nočnem pristanku doma
jih sunkoma podrsam
pod mizo)

nekdaj se bo moj prosti verz
nemara celil
v prave vejice in pike

le tuintam
bo kakšen vprašaj
v spomin
in z njim se bodo talile lilije
v zvonek arpeggio

vse je v ravnovesju
še bolj pa v agregatu
ki ga ta prinaša
pod svojimi rebri

včasih se ob skrbi
za goste masive noči
zalotim ob tkanju
svojih notranjih gnezd

in nato čakam

neke lucidne srede
me bo obiskal Slavoj Žižek
mi postavil vprašanje
zakaj biti srečen
če si lahko zanimiv

in jaz se bom pognala
po sledih utekočinjenih lilij
onkraj registra
in potegnila sukanec
skozi zadnjo fazo Venere

potem se mi bo zazdelo
da bi to lahko naredila
že mnogo prej

Skozi šivankino uho

lepo bo
in vsaj malo se ti bodo
naježile kocine
ne obljubim pa

da dihanje ne bo spodnašalo
ustaljenih manevrov
de se nekega jutra
ne boš zbudila s prebodenimi očmi
in da pot ne bo obrobila
vsaj četrť stoletja

to razberem
iz zenic podobe
ki z mano zrcalno ponočuje
še preden zares zabredem
po strmem nabrežju
šivankinega hladnega trupa

skušam nameriti
in spolzeti skozi

ne postajam
ampak čistim

rešujejo povratne zanke

Lara Gobec

justinijan teodora tribonijan

kapljajo po naju

maske padajo dol

justinijan in

množice so vsak dan bolj svoje

roj čebel ki se razbesni

in razkosa satovje

da se med ulije na tvoje dlani

ne morem jih držati

razpihalo jih bo

od nečesa kar

prihaja od morja

in zaobjame ves konstantinopel

mene tebe teodoro

še starce ki prerokujejo v

tavernah ponoči

in se smejijo

ko jih pelješ na morišče

pljunejo rablju v obraz

in njihove odcepljene glave

trepetajo na mestnem obzidju

gledava jih

ko kapljajo

po naju

rumena srca

kako je bilo ko so množice
želele njegovo glavo
in se brezzobo smejale
ko si hodil po ulicah
mislil konec je
in se oklepal lastnega telesa
s svojimi grčavimi rokami
vejami stare ciprese ki
jo je zadela strela
kamor te je vodila mama
da si se brezskrbno igral
ni bilo tribonijana
njegove glave
teodore
in njenih pisanih ropotuljic
samo kepa purpurnih polžev
ki si jo pohodil in jokal
ko si videl njihova
rumena srca ki so se razlezla
med vročim peskom

ščinkavec v fazi leta

nihče ne govori
o teodori
in njenem mozaiku na steni
mokrih kamnov ki so podpirali njen hrbet
trzal je celo noč kot
kakšna otroška ropotuljica
kupila jo je vsakič
in vsakič je bila druge barve
justinijan
je mirno spal
njegova roka je počivala
na teodorinem golem hrbtu
valovala kot bi bila ščinkavec v fazi leta
ali pa samo ljubeč mož ki ni vedel
zakaj je njegova porjavela dlan
vsako jutro
tako oguljena

prilepijo se nanje

mogoče ni narobe da

se ne bojim

mi je rekel

ko sem ga zadnjič videl in

njegove roke so zelenele v mojih dlaneh

oljke na vrtu domače hiše

v makedoniji

mamino krilo ki se upira vetru

in neubrana pesem starih ženic iz bližnje cerkve

se useda med suhe trave

hrskajo ko se usedem mednje in

zrem v svoje dlani ki jih počasi stiska

nekaj takega kot berači na ulicah konstantinopla

ko njihovi tovariši hirajo in

se polastijo njihovih teles ust

prilepijo se nanje

in na vse kriplje

dihajo

kača ki je svoj rep

rad bi ti napisal pismo

tribonijan

ne vem ali ga boš dobil

sploh prebral

lastovke so prišle v konstantinopel

ljubijo se na uličnih svetilkah

in njihova peresa so ožgana

pepel pada na moja usta

in ližem ga

vidim naju v sprejemni dvorani

krona mi polzi navzdol po čelu

in popolnoma vseeno mi je

če pade da zadoni po celem mestu

in vsi vedo da sem pač utrujen

ti jo držiš in

me prikleneš nazaj na prestol s svojimi rumenimi dlanmi

tvoji prstani se zlivajo v mojo kožo

puščajo odtiske v obliki kače

ki je svoj rep

večnost

simbol za večnost

si pravil in

mi kačji rep ovil okrog prstanca

ter zaspal

vedno slabši sem

trideset let odkar si odšel

tribonijan

lastovk ni več v konstantinopel

takrat so prišle zadnjič

samo še v gaju sedim in

s teodoro igrava tarot

vedno slabši sem

moje kosti se spreminjajo v moko

ležim pod mlinskim kolesom ki drvi čez me

nad mano stoji

teodora

name meče karte

rdeče ase in kralje

se smeji vsa brezzoba in siva

tudi ona je vedno slabša

kadar se razjezi vame meče svoje ropotuljice

samo da bi bila za trenutek tiho bi rad

da sem samo jaz

samo gaj

in lastovka ki leti

čez konstantinopel

neko glasbo si pač rabil

mogoče si daleč stran

justinijan

in te moje dlani ne dosežejo več

gledam te kako se nagibaš čez mestno obzidje

in tvoji vranji lasje se

lepijo na tvoja usta

mašijo drgetanje obraznih mišic

vedno te je bilo

strah odcepljenih glav in

njihovih razmajanih zob

ko so padli na tla si jih

pobiral kot nekakšne spominke

ali nedolžne školjke na plaži

jih shranil v žepih

kjer so potem cingljali vse do doma

neko glasbo si pač rabil

ko sva utihnila in

so moje ropotuljice

postale vse glasnejše

kvečjemu izgovor da ne prestopiš kamnite gmote

ki ločuje mesto in morje

mesto in svobodo

se poženeš vanjo

in tam te čaka

tribonijan

na morskem dnu

samo še obris ki steguje dlan

in te vleče proti notranjosti

Dominik Lenarčič

BIVŠI KOMUNIST

Gotovo ti je težko,
ko si cel dan krtačiš jezik,
da bi se znebil okusa po svincu.
Mogoče bi imel več sreče,
če ne bi potem celo noč lizal
zidov svojega bunkerja.

DNEVI

včeraj ljubim

danes sovražim

za jutri pa še ne vem

Eva Ule

***

Požrla bi strah,
ki se lepi po tvojih kosteh,
in se naselila pod brezno krhkih lopatic.
Brez udomačitve
nikoli ni domovanja,
le utopitev – pretopitev
v sluz strasti
večne slutnje,
ki ne pusti dihati
in me zloži
v košček masla
ali nabreklo gorovje –

*kot tvoja ljubezen,
ki me pretresa do ognjišča moje srži.*

Ostanki dneva

Danes se zdi,
kot da čutim en kanček resnice.
Valja se mi med prsti in se
zapleta v kodre ognjeno
razmršenih las.
Kam smo prišli
in zakaj nas besede na r
držijo v svojem dušečem objemu?
Kam bomo še odšli,
preden nas danes povezi,
Nemočne – Premajhne?

Sreča pride hitro
in še hitreje odide.
Je manjša od nas
in nas hkrati prerašča.
To sem že začutila.
Držala sem se v dlaneh
kot sveže natrgano cvetje.
Še je čas, si rečem,
in ko odmeva,
že rumenim,
že rumenim.

Bršljan se razraste v senci
in kaktusov popek se zopet odpre,
danes,
čeprav ni nikogar več.

Zala Marolt

(brez naslova)

zavohaš me
in zlovoljno dvigneš nos
zate brenčim kot tigrast komar
ki ga je treba fentati
preden ti popijem kri
fukaš se mi
in daš ga vame
ker sem topel kos mesa
ne ker sem jaz
ne ker sva midva
stene so gole
spominom si rekel adijo
tudi mačka ni več

PROZA

Branko Cvirn

MREŽA

Še danes ne vem, kdaj in zakaj sem se ujel v mrežo, obvisel v temi, omejen na manjše gibe, obkrožen z vonjem po svežem, poslušajoč nerazumljive zvoke.

Del mene je bil prepričan, da sem jo opazil, ocenil kot lepo, zanimivo, kot že nekaj podobnih prej, se ji pazljivo približal, da bi ugotovil, kaj točno se skriva v njej, in naenkrat izgubil tla pod nogami, padel vanjo. Drugi del mene je trdil, da sem v njej že od nekdaj, si želel iti vanjo ves čas in tam nameraval ostati. Prepričanji sta se menjavali in spreminjali, in ker se nisem znal odločiti, kaj je prav ali bolj prav, sem poskušal najti odgovor s tehtanjem, kaj je manj in kaj bolj mogoče, naj jemljem to kot nagrado ali kazen, je res oboje, nič od tega, sploh kaj prav razumem ali sem v popolni zmoti, se je bolje vdati ali boriti ...

Med iskanjem odgovorov sem izmenoma naletel na vznemirjenje, radovednost, strast, strah, hrepenenje, drznost, hotenje po več in drugačnem ter vztrajno ponavljajočo se željo po živeti, ki je ne razumem in je ne bom, dokler ne bom razumel smrti. Prepričan sem, da mi je življenje več pomembnih stvari pustilo prikritih, kot jih je razkrilo, in obenem naročalo spominu, da pomembna dejstva pozablja, drobna izpostavlja, vse zato, ker nam končne resnice ne more, ne sme razkriti, če pa že, ve, da je ne bi razumeli. Zato je tudi opis tega le delno pravi, ne čisto resničen. Kot življenje. Zaslišal sem krik in občutil dregljaj. Zmeda, panika, na koncu šok. Do takrat sem slišal le ritmično utripanje svojega srca, čutil utesnjenost nepredirne mreže in videl brezbarvno meglico brez konca, naenkrat pa dobil neznano družbo, ne da bi vedel, zakaj in kaj hoče. Negotovost je prelomila misli na

up in obup in moč čustev podvojila. Bilo je, kot bi se pravkar rodil, ne da bi vedel, kakšen svet me čaka.

Sledila je mučna tišina. Zakričal sem, zanihal. Moj krik je bil komaj slišen, nihljaj kratek. Začutil sem dotikanje, slišal mrmranje. Občutek utesnjenosti se je večal. Hotel sem ven. Glasno sem zarjovel, silovito zajokal in se začel divje otepati mreže. Zarezala se mi je v ramena, nogi, telo, me začela dušiti. Med silovitim premetavanjem sem odkril manjšo odprtino in skozi njo s skrajnimi napori izrinil del po del telesa. Obkrožala me je nejasna svetloba. Tla so bila daleč pod menoj in izgledala kot neravno sito. Nedaleč stran je stal ogromen človek, podoben duhu. Zdelo se mi je, da bi se me, ne glede na oddaljenost, lahko dotaknil, da vonjam njegov izdih, slišim njegovo mrmranje, čutim njegovo prisotnost. Zadihan, izmučen, viseč visoko nad tlemi, sem poskusil spregovoriti, pritegniti pozornost, dobiti pomoč. Izzvenelo je v neke vrste kričanje. Sklonil se je, dvignil vrv, na katero je bila privezana mreža, in stopil korak naprej. Postal je manjši, obris prijaznejši, senca svetlejša. Stresel je vrv in z njo mrežo in ni manjkalo veliko, da bi s silne višine padel na tla. Poskušal sem mu razložiti, da sem premajhen, da bi dosegel tla, in preveč ranljiv, da bi preživel padec, on pa je po vsaki izrečeni besedi vrv stresal še sunkoviteje. Po spoznanju, da vse močnejšega tresenja ne bom več dolgo vzdržal, sem začel izbirati med padcem na tla in vrnitvijo v mrežo. Med odločanjem, kaj od tega je manjše zlo, sem ga odganjal, rotil, opozarjal, na koncu v brezupu preklel njegovo početje in svojo usodo. Mreža se je umirila in začel se mi je približevati.

1 NA SITU

Velikan je postajal vse manjši, strop se je začel spuščati, tla dvigovati, in ko je bil že povsem blizu, sem z manjšim skokom dosegel tla.

Vzhičen in srečen, da sem osvobojen, sem mu poskušal steči v objem, a hitreje kot sem šel, dlje je bil, višje je bil strop, bolj bleščeča je bila svetloba in

kotanje v tleh globlje. Postalo me je strah, da ga ne bom ujel, ne zvedel, kje sem, kaj me čaka, kdo je in kaj me je privedlo sem. Hotel sem se ga dotakniti, podoživeti vonj, čutiti njegovo prisotnost, in zato sem začel panično teči. Med dirom sem naenkrat podrsal in se med padcem začel vrteti. Med vse počasnejšim vrtenjem sem zagledal skupino bitij z obrazi, ki bi jih pripisal pošastim. Eno je imelo otekel in rdeč obraz, drugo grozljivo upadle oči, tretje na obrazu vse polno brazgotin, četrto je izgledalo kot norec, peto je imelo bleščeče lase in zobe. Vsa so se drsajoče obračala za menoj, in ko sem zaradi slabosti zaprl oči, sem kmalu začutil hladna, spolzka tla. Oči sem odprl počasi in ugotovil, da so mi postala podobna. Iz za mojega hrbta jim je v obraz sijal curek mavrične svetlobe in osvetljeval njihov smeh, veselje. Da bi pomiril prekipevajoče se občutke in razvozlal prepletene misli, sem se zazrl v nebo. Vse preteklo se mi je zdelo dvomljivo, brez smisla, vse nevarno nalezljivo, nerazumljivo. Potekalo je prehitro, bilo je vsega preveč in zaželel sem si, da se ustavi, razgali, odgovarja, ne da se postavljajo nova vprašanja.

»Veseli se, praznuj! Posnemaj nas!« sem razbral iz smejočega se glasu. Hotel sem tja, k njemu, nekdanjemu velikanu.

»Ne zaveda se še, kakšno srečo je imel, da mu je uspelo,« je resen glas zvenel hladno. Zastokal sem pod težo nerazumljivega očitka o sreči ter se spraševal, o kakšnem uspehu govori, saj ne vem, ne kje sem ne zakaj sem tu.

»Da mu je? Je sploh kdaj komu?!« Piskajoč glas in oster dvom o smislu doživetega sta mi boleče prodirala v glavo, zato sem jo objel z dlanmi.

»Uspe ti, če veš, kaj hočeš, ne, česa nočeš,« je zarohnel vzkipljiv glas. Vprašal sem se, kaj hočem in česa ne, in ugotovil, da še ne vem. Zaželel sem si velikanovega objema.

»Ah, kdor misli, da ve, ne ve, da to hočejo drugi. Mi le kaj dodamo, preoblikujemo in si potem to prilastimo.« Miren glas je vznemirljive misli naredil pomirjajoče. Nisem in ne bom sam.

»Z eno veliko razliko, da nekateri dodajo malo, nekateri veliko, in da tisti, ki ne dodajo nič, govorijo o tem največ.« Rohneč glas se mi je zdel smešen, tema ponavljajoča se. Bilo je, kot bi se še naprej vrtel v krogu. Pokril sem si ušesa.

»Se ne bi ... Zabavali ... Pustili besede ... Prehode ...« Razločno sem razbral le kakšno besedo in po delih slišal smeh in krohot. Upal sem, da je velikan kje blizu, da je spoznal, kaj čutim, da me bo odpeljal stran, rešil zmede.

»Ne ... Izpadel ... Začetku ... Na koncu ...Obžaloval ...« Cvileč glas je besede naredil neznosne in med vse močnejšim zatiskanjem ušes me je nekdo ali nekaj začelo potiskati stran.

2 V ROVIH

Spustil sem glavo in poskusil ugotoviti, kdo me potiska, kje je velikan. Videl sem nerazločen kaos nedoločljivih podob in med vzratnim pomikanjem izgubil tla pod nogami. Med počasnim padanjem sem v strahu pred neznanim poskušal ujeti ponujene roke in hotel reči, da mi je žal, da bi se rad vrnil, ostal pri velikanu, če je potrebno, tudi v mreži, a besede niso hotele iz ust, roke ne stran od glave.

Ne vem, kako dolgo sem padal, ne, kdaj sem pristal. Ko so se oči navadile mraka, sem zagledal neke vrste rove, ki so se vili v vse smeri. Sem – tja, gor – dol. Eni so bili temni, drugi osvetljeni, nekatere je zastirala meglica, v nekaterih so se prelivale čudovite barve. Po njih so tekle, poskakovale, letele, drsele, se kotalile, plazile, vrtele igrače vseh vrst in oblik. Da bi se v miru odločil, kako naprej, sem začel iskati miren, slep rov. Igrače so me usmerjale v razne smeri in me opozarjale na pasti, kot je zamenjava konca in začetka rova, sprememba nagiba iz gor v dol, zožitev brez povoda. Med dajanjem napotkov so se igrale naprej in delovale, kot da se jim vse, kar počnejo, zdi skrajno zabavno. Pazljivo sem se plazil navzdol in navzgor, čezpotoke, livade, tesne prehode, strme klančine, vse, da bi našel kakšen

slep odcep. Brez uspeha. Na koncu mi je začel slediti majhen helikopter, ki je v hitrih, nizkih preletih spuščal barvni dim z napisom »Bodi kot mi!« in se mi, ne glede na moje vse odločnejše odganjanje, vse bolj približeval. Naveličan iskanja, ropotanja igrač, umikanja helikopterju in že skoraj brez moči sem legel sredi večjega rova in vdan v usodo čakal, da se zgodi, kar se mora. Naenkrat se je vse umirilo in nad menoj se je pojavila silhueta robota.

»Strahopetec. Vstani, nastavi prsa.« Povlekel me je za roko in me poskušal postaviti na noge.

»Nov sem. In še ne vem ...« nisem hotel vstati.

»Zdaj veš, kar je treba.«

»Izčrpan sem.«

»Izgovor.«

»Poigravali so se z menoj!«

»So brez izbire. Izgubili so značaj.«

»Se ves čas igrate? Je igra vse, kar imate?«

»Sčasoma boš zvedel vse, kar je treba.« Približal se je obrazu. »Že veš vse, imaš, kar te zanima?«

»Vem, da imam veliko časa za igranje.«

»Sem mislil, da si igrača.«

»In igralec. Le redki imajo to srečo.«

»Zveni zabavno.«

»V resnici je strašno resna stvar.«

»In s kom se igraš?«

»Z izbranci. Kot igralec lahko izbiram, s kom bom igral. Izberi igro.«

»Skrivalnice. Se lahko skrijem?«

»Če te najdem, se mi boš moral odkupiti.«

»S čim groznim, lepim?«

»Mi skozi spoved razodeti, kaj najbolj sovražiš! Skrij se!«

Zvenelo je kot dobra kupčija. Zabaval se bom in se obenem rešil slabih stvari, sem povzel, preden sem stekel. Zavlekel sem se v slep, temen odcep,

ki sem ga zdaj z lahkoto našel, in se skrila v najodročnejši, najtemnejši kot. Napeto čakanje, ali in kdaj me bo našel, in duhamorno premlevanje o tem, kaj mu razodeti in zakaj to hoče, ter vse bolj čuden položaj, podoben zapredku, so povzročili vse hujše ščemenje v trebuhu. Postalo mi je slabo. Trebuh se mi je napel kot žoga.

Med odpenjanjem hlač sem zaslišal njegov glas: »Imam te.«

»Samo da ...«

»Najprej povej.«

»Ne bom vzdržal.«

»Prelomil boš obljubo in se nikoli igral.« Ob tem je dvignil roki visoko v zrak.

»Za vedno ostal igrača!«

»Ne, saj bom, pozneje ...« Zaradi vse hujših bolečin se mi je obraz popačil, jezik otrdel. Robot je spustil eno od rok in me prijel za uho.

»Igre je konec!« je povzdignil glas. Vsebina trebuha se je razlila po zadnjici in nogi.

»S tem se strinja tudi trebuh!«

»Govori. Izpolni obljubo,« je ukazal in me povlekel za uho.

»Sovražim biti tu!« Vlekel je še močnejše. »V tem položaju!« Napel vse moči.

»Takšen kot sem!«

»Sovražiš se.«

»Vse sovražim! Vse!«

Zbral sem vso jezo in bes tega dne ter se ga z brco v roko osvobodil. Tekel sem kot poblaznel, in ko sem ugotovil, da mi ne sledi, sem začel iskati vodo, da se umijem, izmijem smrad. Takoj ko sem jo našel, so igrače vso vodo posesale, izpihale, preusmerile daleč stran ter se, tik preden sem prišel do njih, igraje razbežale. Zanje je bila to igra, zame nočna mora. Skrila sem se v kotanjo, obsedel, si ponižan zaželel, da jih odnese voda, jim rove zasuje velikan, in molil, da tega, kar se mi je zgodilo, nikoli nihče ne izve. Zvil sem se v klopčič in vse, kar sem hotel, je bilo zaspati in spati čim dlje.

3 NA VRTINCU

Prebudil sem se na dvigajočem se curku vode, ki me je po silovitem premetavanju izvrigel v nejasen preplet nevihtnih oblakov in vrtincev, ki so bili med seboj povezani in prepredeni s strelami in bliski. Stoječ na enem od vrtincev sem sredi silovite nevihte čakal na svoj konec. Si ga po svoje želel. Svet se mi je zdel skrajno krivičen in življenje neopisljivo grozno, nesmiselno in samotno. Premetavalo me je sem in tja brez moje privolitve, me omejevalo pri izbiri, kaj bom počel, drugim dovoljevalo, da se z menoj igrajo, poigravajo, me zavajajo in ponižujejo.

Prepusstil sem se počasnemu vrtenju in med pripravami na skok v brezno vrtinca, to je v smrt ali odrešenje, na bližnjem oblaku zagledal lepo, vitko bitje. V siju nevihte je izgledala kot angel. Ujela sva se s pogledom. Stopila je na blisk in se ustavila tik pred menoj. Gledala me je v oči in vprašal sem jo prvo reč, ki mi je padla na misel.

»Zakaj sva se znašla na najhujšem kraju na svetu?«

»Ne skrbi. Vse hudo enkrat izgine.«

»Nočem čakati. Hočem stran.«

Dotaknila se je svojih plapolajočih las: »Zaželi si kaj.«

»Da nikoli več ne srečam igrač. Grozne so!«

»Tega niso počele tebi, to so počele zase.«

»Jih poznaš?«

»Vsi jih. In kot vsi, tudi one ne prenesejo, da bi bile v nesreči, osamljenosti ali žalosti. Same.«

»Robot je trdil drugače. Ga poznaš?«

»Že od nekdaj. Ni mu bilo mar zate, ve le zase.«

»Ni res. Hotel je, da se mu razodenem, spovem, se osvobodim svoje najhujše nesreče.«

»Da bi dobil nadzor, da bi mu postal podrejen. Ujel si se v lastno past.«

»Nisem ga klical, vabil ...«

Na usta mi je dala prst. Okoli naju so začeli krožiti klovni in se mi posmehovali, se pačili, zmrdovali. Nekateri so bili na pogled vražji, drugi prijazni, eni imeli posmeh zloben, drugi lep. Njihov ples je bil vablјiv, pogled nanje odvraten.

»Pojdi!« je zavpil največji med njimi. »Tja, kjer je sonce,« so dodali drugi.

»Šele prišla sva! Ne veva, kje je!« sem zakričal, da bi preglasil bliske in grmenje.

»Ti. Ne ona.« Pogledal sem jo vprašujoče. Bliski so osvetljevali hladen pogled.

»Pojdi! Kradeš nam čas in ne znaš se smejati, kot se zna ona!« Vsi so se ozrli k njej. V razvnete občutke se je naselil dvom. Kdo je, kam spada, kaj hoče? Krog plesa se je manjšal, bili so vse bližje.

Prijela me je za dlan in jo položila na srce. Klovni so zavzdihnili, pogledal sem jo in vprašal: »Kaj hočejo od mene?!«

»Nemogoče. Da bi ne prišel.«

»Povej jim! Poslušali te bodo, ti verjeli, to sprejeli.« Bilo me je strah, da tega ne bo hotela, smela, ne zmogla.

V odgovor na to je v mimohodu njihovega plesa ujela enega izmed njih, ga objela, poljubila in začela loviti naslednjega. Klovni je začel teči po strelah in bliskih in se vesti, kot da bi srečal klovnojedca. Eden po eden so mu sledili in vpili: »Nesreča je prišla nad nas!«

»Zbežal je! Ker?«

»Je izgubil povod za posmeh. Ne skrbi, že jutri bodo pozabili na vse in ponovili ples.« Zvenela je, kot bi ne hotela povedati vsega, kar ve o njih.

»Se zavedajo tega?«

»Bi se, če bi se znali jokati, gledati v sonce, se smejati samemu sebi. Se ti zdim smešna?«

Zdela se mi je lepa, kot naj bi angel bil. »Ne, zdiš se mi lepa. Kot lutka. Si lutka?«

»Če to hočeš. Hočeš?«

»In kaj naj bom jaz?«

»Kar si želiš.«

»Saj ne vem ... Biti srečen.«

Dotaknila se je mojih lic. »Kakšna imena daješ lepim stvarjem?«

»Takšna, ki me spominjajo na lepe dogodke.«

»Najlepša stvar, ki si jo doživel?«

»Dotik v sanjah.«

»Ti boš Dotik in jaz Sanje.«

»In namen tega?«

»Dotik sledi svojim Sanjam.«

»V katero smer?«

»Smer Miren zaliv.«

4 MED KLETKAMI

Skočila je na strelo, se oprijela bliska, me povabila, da se ji pridružim. Sanje to smejo, mene bi ubilo, vsaj ohromilo, sem v strahu obstal.

»Ne smem! Saj veš ...«

»Zdaj veš, zakaj se človeku brez poguma zdi svet krivičen! Ker si ne upa biti njegov del, je le njegov sluga.«

Hotel sem zavpiti, da ni res, da je v nevihti vsak človek ranljiv, nemočen ..., a je glas odpihnil orkanski veter in nedolgo zatem tudi mene z njim.

Med lebdenjem sem videl, kako je izpustila blisk, odbila strelo in mi sledila. Hotel sem jo prijeti za roko, ji povedati, da ima prav, da je lepa in da si jo želim. Nevihta je v trenutku, ko sem se je hotel dotakniti, izginila in padla sva v megleno močvirje. Vstala je in se zagledala vame. Imela je upadel izraz in razmršene lase. Izgledala je kot padli angel.

»Tvoje oči! Drugačne so.« Dotaknil sem se jih.

»Utapljajo se v lepih občutkih.«

»Kdo te je poslal!?«

»Bog ve. Ali pa nihče.«

Objel sem jo in jo držal, vse dokler blato ni odteklo in se megla razkadila. Stala sva v eni od kovinskih kletk.

V nešteti kletkah, med seboj zelo različnih si, so postopali posamezniki, pari, družine in na njih so stali veliki stroji, med njimi žerjavi, visoko na nebu ogromne luči. Čutila sta se hlad in nemir.

»Kaj bova?« sem vprašal opazujoč kletko.

»Poskrbela zase, kot to pritiče ljudem.«

Opogumljen od novih, neznanih občutkov sem začel suvati v palice, da bi našel izhod.

»Odprta je!« je iz sosednje kletke zavpila ženska in nama pokazala, kako se odpre.

»Zakaj potem kletka?« sem jo vprašal in poskušal ujeti njen pogled, ki je tekal sem in tja.

»Da si odpočijemo od nas.« Žerjavi so se ves čas premikali, povzročali dim, luči so se prižigale, ugašale, spreminjale barvo.

»Ne razumem!?«

»Ugotovili smo, da smo, kar smo, šele ko smo s stroji!« je odgovoril moški v njeni bližini.

Sklepal sem, da me ni razumel ali ni poznal odgovora. Slišal se je vse močnejši hrup, ki se je približeval in oddaljeval.

»Pa žerjavi?«

»Žerjavi nas premikajo sem in tja. Koga postavijo višje, koga bližje, spet koga nižje, dlje od nas, tu in tam koga zavržejo. Odvisno od zaslug. Potreb. Sreče. Kdaj pride do pravih bitk. Vsi pač ne morejo biti na istem mestu in imeti istih stvari. Na srečo jih v glavnem skupijo luči.«

»Ker so nepomembne?«

»Ne, niso. So zato, da poudarijo, razsvetijo, kar je pomembno, zameglijo, če se je izpelo, je za na odpad.«

»Zveni kruto.«

»Ko se boš navadil, ti bo postalo všeč, ko ti bo všeč, ne boš več mogel brez tega.«

»Brez česa?!«

»Razumel boš, ko boš odrasel«, je dejala in zaprla kletko.

»Nočem tega! Hočem, da greva drugam.«

»Nimava kam. Vsaj ne skupaj.«

Zaslišalo se je škrtanje kovine in rohnenje žerjavov, ki so začeli premikati kletke.

»Zbeživa, dokler še imava čas!«

»Zmogla bova! Potrpi!« je dejala obupujoče nežno.

»Vse še lahko popraviva, spremeniva. Vse! Samo pojdiva!«

»Ne smeva, dokler je najina sreča odvisna od tega. Ko ne bo več, greva.«

Nisem je razumel. Poljubila me je na usta. Čustva so izrinila misli, razuma se ni več dalo nadzorovati, njenemu angelskem telesu se ni dalo upreti. Karkoli sem storil, kamorkoli sem šel, sem se vedno vrnil k poljubu, dotiku, njenim očem.

Najino kletko so preselili bližje sredini in bilo je, kot bi živela sredi mravljišča. Vse naokoli sem ob vsaki priložnosti spraševal o smislu tega početja in od vseh dobil, po njenem mnenju, bogokleten odgovor, da je raj nastal iz pekla in ne pekel iz raja.

Pogovori po preselitvi so bili dolgi, začetek življenja težak. Motiv za vztrajanje je našla v stvareh, ki se bodo zgodile nekoč, nekje, zaradi naju.

Da bi čas do nekoč minil čim prej, sem mu poskušal odvzeti moč. Da bi moč poljuba ne zbledela, sem počel, kar se je zdelo prav. Počel, kar so počeli drugi, in si želel vse več in vse pogosteje.

Kletke so bile vse lepše, stroji vse večji, hitrejši in na nek še posebej uspešen delovni dan sem končno sprejel njihovo trditev, da je v besedah veliko laži, v zvoku strojev v glavnem resnica.

Da bi jo na to, kar je nekoč bilo in nekoč bo, redno opominjal, sem jo pogosto presenetil z lastno izdelano igračo ali sliko veselega klovna in jo

vedno na novo iz srca nasmejal z ugotovitvijo, da z neba ob vsem lepem prihajata tudi hudič in orkan in celo midva. Na moje večno vprašanje, koliko bližje je najin nekoč, me je z nasmehom angela venomer prepričala: »Vse bližje. Ko bo blizu, kot sva si midva, greva,« in me je objela.

»Kaj bi, vsega se ne da imeti, a brez nič se ne da preživeti,« je bil napis na enem od strojev, ki sem ga srečeval vsak dan, ne glede na to, da sem vedno izbral drugo pot do doma. Ko se je že zdelo, da ni več novih poti in da bom večno srečeval ta napis, sem nehote odkril pot, ki je vodila do pravljичnega gozda. Pravljičen sem ga poimenoval zato, ker sem edini vedel, zakaj obstaja in čemu je tam.

5 PAJČEVINA

Ne vem, kdaj točno sem zaznal, da sem obdan z nevidno pajčevino, ne, kdaj sem dokončno dojel, da me nepopustljivo drži in neusmiljeno vleče naprej.

Vem le, da sem v duši vse pogosteje čutil rahlo podrhtavanje, ki se je sčasoma iz prijetnega ščemenja prelevilo v boleče vznemirjenje. Stvari okoli mene so se začele spreminjati. Prej raznobarvne, raznovrstne, večnamenske so dobile en sam predznak – temne ali svetle, uporabne ali neuporabne, smiselne ali brezpredmetne. Všeč mi je postala enoličnost, ponavljanje. Skozi gozd sem začel hoditi po isti poti, vse dlje sledil petju kukavice, vztrajno opazoval vrhove dreves in zato nekega dne nehote padel v jamo. Od takrat prosti čas v glavnem preživljam v njej. Med posedanjem opazujem grm, ki se s skrajnimi napori oklepa ozkega roba, in kuščarja, kako me med nepremičnim strmenjem gleda z vedno drugačnim pogledom. Dosežena spokojnost omehča pritisk pajčevine in enoličnost, prežeta z nedejavnostjo, razgalja njen nesmisel.

Bolj kot se trudim drugim razložiti svoje odkritje ter jim skušam pomagati ubežati mu, manj jih zanima. Celó ona je vse bolj prepričana, da se mi to

dogaja, ker sem obseden sam s seboj, a moje dodatne razlage o pajčevini časa bi bile odveč, saj tega kot angel brez časa nikoli ne bi in ne bo razumela.

Ne glede na to ali ravno zato vse raje hodim tja. Vsakodnevna pot me napoji z blažilnim učinkom spoznanja, da vem nekaj, česar drugi ne. Naključne misli, ki jih zapisujem na steno jame, potrjujejo to, kar počnem. Kuščarjevo obnašanje dokazuje, da je smiselno razkriti le, kar zanima druge, bledenje mladega grma pa me opominja, da bo nekega dne nehal rasti, živeti. Ne zaradi njega, mene, kuščarja, njih. Zaradi pajčevine.

»Med umiranjem se bo razkrila laž, s smrtjo razodela resnica. Da boš lahko prepoznal laž in razumel resnico, boš moral ta čas preživeti ob njem.« Še danes ne vem, kdo in kdaj je izrekel te besede, a če bi ugibal, bi rekel, da jih nosim v sebi že od začetka.

Čeprav so me proglasili za nadležnega čudaka, jim tega ne zamerim, in čeprav se iz tega norčujejo, me to ne boli. Bolj me skrbi, ker ne razumejo niti tega, da je jama vrzel, resda neskončno majhna, ki omogoča vsaj delni, začasni pobeg pred vsem. Zavračajo moje sklepe in vztrajno ponavljajo, da lahko pobegnemo le na nebo, ker tam ni dokončnih meja in otipljivega konca. Vztrajam, da lahko dokažem, da je v jami to, kar iščejo na nebu, in da bodo to zagledali le, če bodo vse drugo spregledali. »Vse!« vsakemu posebej ponavljam. Smejejo se, zamahujejo, in ker ne odneham, pristanejo, da pridejo opolnoči preverit, kdo od nas ima prav.

Noč v jami. Ni lune, nobenih zvezd, ne vidim grma, kuščar najbrž spi. Čakam. Nikogar ni. Pred zoro slišim korake. Sanje?

»Spet si verjel na besedo,« je zašepetala.

»Nisem verjel. Upal, hrepenel.«

S svečo si je osvetlila lase. »Kje je? Kako izgleda?«

»Najbrž za vsakogar drugače.«

»Na kaj si pomislil, ko se te je prvič dotaknila?«

»Kako ji naj ubežim.«

»Se je bojiš?«

»Ne nje, bojim se smeri, v katero nas vleče.«

»Mogoče je to edina izbira.«

»Potem je vse brez smisla.«

»Tako to vidijo tvoje oči.« Govorila je vse tišje. »Ne vse.« Zvenelo je, kot da jo je prvič nečesa strah izreči. »In ne ...« Umaknila je svečo.

»Zvedel bom, ko bo umrl grm. Ti, ko bom umrl jaz. Drugi, ko ...« Odšla je, vedoč, da ne znam dokončati stavka.

Bojim se samote in teme, zato začnem moliti: Verjamem, da čas ne teče brez pomena, da zavedanje ne obstaja zaradi kazni, smrt ne, ker si življenja ne zaslužimo.

Začelo se je jasni, grm je še vedno živ in kuščar strmi vame rekoč: »Najdite že enkrat to! In že končno postanite ljudje!« Zdaj verjamem, da vse, kar živi, govori.

Ne preostane mi drugega, kot da počakam na smrt grma, da se lahko vrnem. K angelu. Kot angel.

Nataša Skušek

Pedigre

Že večkrat je bila pri nas in mi je kar v redu. Na splošno sicer sovražim obiske. Ko pridejo, se za vsak primer skrijem. Nekaj časa traja, da pojejo kosilo, potem še pijejo vino in debatirajo. Njej se ne ljubi sedeti za mizo in poslušati flancarij o politiki, očitno je tovrstni pogovori ne zanimajo. Po navadi pride v dnevno sobo na kavč. Všeč mi je, ker vedno prinese rože, z njimi pa tudi nekaj dolgih stebel trave, s katerimi me naheca, da prilezem izpod kavča in se z njo igram. Zdaj že vem, ima alergijo, zato poje Claritin in potem nič več ne kiha.

Zelo si želi, da bi me imela v naročju, in včasih ji ustrezem. S kremplji se ji skozi obleko zapičim v stegna, ona pa se dela, kot da to ni nič. Takrat jo morajo vsi fotografirati in najlepšo sliko si da narediti za v album. Mogoče je malo samovšečna. Njena želja je tudi, da bi nekoč objela tigra, risa ali pumo. Okrog vratu bi jim ovila roke in jih ljubčkala.

Najina karakterja sta si malo podobna, razen da grejo njej na živce zgodbe o živalih.

Darinka Kozinc

LANSKO POLETJE NA KRASU

»Nemogoče ideje imaš,« je namrščeno ugovarjala materi, ko je šop cvetja zavijala v mokro papirnato brisačo, »kdo le še nosi rože na pokopališče v tej žgoči pripeki.«

»Saj boš hitro,« jo je mati ustavila z nestrpno kretnjo. In je šla, ubogljivo, kajti, ko se je njena mati za nekaj odločila, ni trpela ugovora.

Stopala je po stezici, ujeti med visoko travo, navzgor, na hribček, kjer je sivo obzidje ograjevalo svet mrtvih in njihove nagrobnike. Zagledala ga je v hipu, ko so pokopališka kovinska vrata tlesknila za njo. Edini obiskovalec, sklonjen nad težko bronasto vazo, v katero je razporejal plastične vrtnice. Pogled na moškega, ki se je trudil z rožami, ji je na obraz priklical rahel nasmešek. V njegovi zatopljenosti v to opravilo je bilo resnično nekaj smešnega.

Pesek pod njenimi nogami mu je sporočil, da ni več sam. Zdrznil se je v tem samotnem trenutku, ko je bil zatopljen v spomine na mrtvo mater, se vzravnal in njegov pogled se je ujel z njenim.

Zatrepetala je, boleče se je dotaknilo njenega srca.

Že spet! je pomislila, saj sem ga vendar prebolela!

Spomnila se je črk njegovega imena, napisanega z mehkim svinčnikom na belem papirju, in radirke, s katero je brisala črko za črko. S tem simboličnim dejanjem je mislila, da ga je dokončno zradirala iz svojega srca in življenja.

Kar je bilo, je pač bilo! Nepovratno ireverzibilen proces! Preteklost ostaja mrtva, tam pod murvo, poteptana, pod kamnito mizo na Krasu, v borovem gozdičku za hišo, med kamenjem, kjer se v kraški samoti plazi stari modras.

Spustila bi rože iz rok v tem neskončno dolgem trenutku ujetja dveh parov oči, obrnila bi se in stekla med visokimi travami navzdol, ušla njegovemu

pogledu, v katerem se je zrcalilo najprej presenečenje, nato zvedavost in odblesek nekega spomina.

Ni se obrnila, ni stekla, ni spustila rož na tla, zbrala je svoje občutke, jih ujela v lupino, zaprla vanjo in pogumno stopila do očetovega groba.

Pokimala mu je v pozdrav. Nič besed. Oče jo je z zamrznjenim nasmehom gledal s porcelanaste slike. Počepnila je, da se je lahka obleka razprostrla okoli nje. Iz vaze je pobrala uvelo cvetje, v nosnice je ujela smrad po razpadanju.

Vazo je izpulila iz zemlje in jo, držeč stran od sebe, odnesla k izhodu, kjer so v vrsti stali smetnjaki.

»Cela večnost je minila, odkar sem te srečal!« je prešerno posegel njegov glas v spokojnost pokopališča.

»Vedno si pretiraval,« je odvrnila, »ni še leto!«

Odprla je pipo, pritisk vode je bil premočan, poškropilo jo je po prsih in trebuhu. Tanko blago poletne obleke se je oprijelo njenega telesa, dobrodošla osvežitev v poletni vročini.

Z vazo, polno vode, se je vrnila h grobu. Potisnila jo je v vdolbino zemlje in pričela urejati cvetje. Stal je pred njo in ji zakrival sonce.

»Hvala za senco,« je zamomljala.

»Malce je hecno, da se srečava ravno tu, ob pomnikih minljivosti, medtem ko normalni ljudje uživajo ob dobrem kosilu,« je pokomentiral.

Čutila je njegov žgoč pogled na sebi, zlasti tam, kjer se je blago oprijemalo prsi. Počutila se je, kot bi bila gola, vendar ni dvignila glave, dokler ni zadnji cvet stal v vazi tako, kot je želela. Zravnala se je in mu namenila pogled. Na njegovem obrazu je lebdel zapeljiv nasmeh. Svileno srajco je imel malomarno razpeto, lanene hlače so že od daleč razglašale, da so bile drage.

Milan je znal služiti denar, vaščani so šušljali, da se ukvarja s sumljivimi posli. Le o njegovi hiši na Krasu, veliki hiši s kamnitim portalom, na katerem so bile vklesane začetnici imena RJ in letnica 1911, kamor jo je vodil, ni vedel nihče.

Dvorišče je zapiralo kamnito obzidje, nad kamnito mizo je murva razpirala svoje velike mehke liste. Hiša je hranila mnogo spominov, tudi njene.

»Pridi,« jo je povabil, »sedeva za nekaj minut na klopeco. Tam za zidom kapelice je prijetna senca in lahko malo poklepetava!«

Pomislila je na Jureta, že je hotela odkimati, reči ne ali pa se izgovoriti, da jo doma čaka, kaj? Delo, fant! Njegov pogled je sijal, sledila mu je kot uročena. Ciprese so pokončno prebadale nebo, leseno sedalo klopi je kar vabilo k počitku.

»Čudovito poletje si mi podarila. Petje škržatov, sanjajoči večeri, tvoji dotiki. Hladna kamnita tla v kuhinji!« Njegov glas je dobil mehak prizvok, v očeh je ujela odblesk zasanjanosti.

»Na druge pa le nisi pozabil!« je rekla z nadihom pikrosti, kajti začutila je zbodljaj nekdanje bolečine.

»Ni bilo isto,« se je branil, »jaz, pač, saj me poznaš! Bila so zgolj telesa. Nobene od njih nisem pripeljal na Kras, tam si bila kraljica ti!«

Potrdil je njene slutnje, nikoli ni mogel docela sprati s sebe vonjav drugih dišav, ki so jih uporabljale njegove ženske, pa naj se je še tako dolgo tuširal. Včasih je bil komaj zaznaven vonj po vijolicah, drugič je v nosnice ujela vonj vrtnic, vmes se je pojavil vonj pomaranče in cimeta ...

Spominjala se je pomenljivih pogledov, ki so ji prikrito sledili med plesom, ko jo je prižemal na svoje prsi in je njeno srce utripalo v ritmu z njegovim. Takrat se je ogradila od drugih, neprebojen ščit je postavila mednju in med druge. Pogledal jo je in se široko nasmehnil. Odkrito, sproščeno. Kot da ne bi bilo tistega molčečega leta med njima. Kot da bi še včeraj sedela v mehkem poletnem večeru pod murvo in bi njegova dlan lastniško počivala na njenem stegnu.

Nenadoma se je s kazalcem komaj bežno dotaknil vršička njenih prsi, ki so se risali na še vedno mokrem blagu obleke. Njegov dotik je bil nežen kot dih, kot rahel piš, nato se je obrnil stran.

»Pogrešal sem te, pogrešam te!« je tiho rekel.

Oditi bi morala, je pomislila, pustiti tega zapeljivca z vonjem po drugih ženskah, naj kar sam sanjari v opoldanski vročini na pokopališču. Pa je kar obsedela, nekaj jo je zadrževalo.

»Povej, kaj vse si počela, odkar si odšla!« je rekel z glasom, v katerem je bilo čutiti zanimanje.

»Jaz, da sem odšla? Ti si me odrinil na stran, ti!« je ogorčeno povzdignila glas, da se je ujel med vejice cipres.

»Sama si odšla in nisi se hotela pogovarjati. Ni bilo odmeva na vsa moja prizadevanja.«

»Le kaj bi se še lahko pogovarjala?«

»Moja bivša žena je pač kdaj pa kdaj prišla na obisk, pripeljala mi je sina, menda ga smem videti. Na Krasu mu je všeč, prostost in vaški pobalini, drugače kot v mestu.«

»Ujela sem vaške govorice, govorilo se je, da sploh nisi ločen. Lagal si mi!« ga je skoraj grobo prekinila.

»Ločil sem se! Ona se je odločila obdržati moj priimek zaradi otroka.«

»Nepoboljšljiv si!« je zamrmrala.

Tisto soboto sta bila dogovorjena.

»Saj lahko prideš kar sama na Kras, in če bo treba, me za kratek čas počakaš? V Gradežu imam pomemben sestanek, lahko se bo zavleklo. Hiša je že itak tudi tvoj dom in ti si vedno znaš najti kakšen opravke,« ji je naročil.

V slaščičarni je kupila domač sladoled in ga odložila na sedež avta. Pri njegovi hiši, tam, kjer je lipa nudila košato senco in je običajno puščala svoj avto, je že bil parkiran bel terenec. Avta ni poznala in začudilo jo je, saj ji ni omenil, da bi utegnil priti na obisk kdo od njegovih poslovnih partnerjev.

Svoj mali avto je zapeljala poleg terenca, občutek je imela, da sega terencu le do višine gum. Odrinila je lesena vrata v ograji in vstopila na prostran borjač. Za mizo, pod murvo, je sedela svetlolasa gospa, fantiček poleg nje se je trudil z branjem naglas. Slišala je ... *zaradi rdeče kapice je*

deklica dobila ime ... . Utihnil je, ko je zaslišal škripajoč korak na pesku, s katerim je bilo prekrito dvorišče.

»Dober dan!« ji je uspelo izustiti. Za hipec sta se nemo premerili s pogledi. Takoj je vedela, kdo sta! Omenil ji je, da njegov sin včasih prihaja na Kras, toda tega v tem trenutku ni bila pripravljena sprejeti. Sunkovito se je obrnila, škatla s sladoledom ji je skoraj padla iz rok, skoraj stekla je proti izhodu. S kotičkom očesa je zaznala, da ji svetolaska maha in zmajuje z glavo, toda ona je kar šla. Včasih je obračala stran svoj obraz, da ni vonjala tujih dišav, toda da jo v tem sobotnem popoldnevu pričaka bivša žena, ne pa on, je bilo zanjo preprosto preveč. Škatlo s sladoledom je vrgla na sosednji sedež, z vso ihto je pritisnila na plin in se odpeljala. Pritiskala je na plin, noro je vozila po ozkih kraških cestah, niti ni razmišljala, kam gre, le proč, samo proč od tiste hiše, proč od tiste ženske, proč od njega. Solze so ji kot hudournik drle po licih. Imelo jo je, da bi pritisnila na plin in se zaletela v enega kamnitih suhih zidov ob cesti. Toda avto je začel pokašljevati in nenadoma se je ustavil. Kazalec bencina je bil pod rdečo črto, v ihti je spregledala opozorilno lučko.

Ta nevšečnost jo je streznila. Zlezla je iz avta in se nemočno ozrla naokrog. Pojma ni imela, kje je, in niti sanjalo se ji ni, ali je v bližini kakšna bencinska črpalka. Bila je sama sredi kraške pokrajine, nikjer hiše, nikjer avta, le gluha tišina in borovci v daljavi. *Bori, temni bori ...* so ji nehote prišli na misel Kosovelovi verzi.

Tako je stala in čakala ob mrtvi pločevini. Zaslišala je brnenje. Končno! Ta mi ne sme uiti, je pomislila in se postavila sredi ceste ter krilila z rokami.

»Kako lepa cestna zapora sredi ničča,« je vzkliknil madenič za volanom, hudomušne iskrice so se kresale v njegovih očeh.

»Pa tako objokana! Tako hudo pa spet ni! Po tem pokvarjenem svetu še hodijo vitezi. Kaj se je zgodilo?« Lahkotno je skočil iz avta.

»Bencina mi je zmanjkalo,« je rekla tiho.

»O, to pa sploh ne bo problem! Ravno kar sem na črpalki kupil še kanticico bencina za svoj motor. Kakšen liter ga bova nalila v prazen tank in potem do prve črpalke!«

Res je prinesel kanticico, in ko je končal z nalivanjem, je začudeno vprašal: »Kaj pa imaš na sedežu?«

Sladoled! Med brezglavo vožnjo je pozabila nanj, rjavo-belo-rožnata tekočina se je kot lava razlezla po sedežu. Spet je bruhnila v jok.

»No, no, ... saj ni tako hudo! Za vse se najde rešitev!« Fantov glas je zvenel pomirjajoče. Stopil je do nje in jo objel okrog ramen, ona pa, naslonila se je na njegovo ramo in neutolažljivo jokala. Kar stala sta nekaj časa, tam na cesti, on jo je v rahli zadregi trepljal po ramenu in pustil, da mu njene solze močijo srnjico. Tako je spoznala Jureta. Usoda ga je potisnila k njej v tistem nesrečnem trenutku, ko je razmišljala, da bi svoj mali avto treščila ob kamniti zid.

Bolečina je še hodila za njo. In sivina dni brez njega. Skozi to puščobo se je kot sončni žarek, počasi in vztrajno, kradel Jure.

»Kaj si storila z mojim pismom?« jo je Milan nenadoma vprašal.

»Strgala sem ga, ne da bi ga prebrala!«

»V njem sem ti vse pojasnil! Žena je pripeljala sina na obisk, saj ti je hotela obrazložiti, toda ti si odvihrala kot furija,« je rekel in dodal: » Zakaj pa danes nisi pobegnila pred mano?«

»Ni več nevarno,« je skoraj zašepetala.

Sklonil se je k njej, objel jo je nežno, kot je znal le on, dotaknil se je njenih las in jo mehko poljubil na lice. Ni se upirala, ni odmaknila roke, sedela je kot okamenela.

»Še zadnji poljub v slovo,« je zamrmral in se nato dotaknil še ustnic. Bil je to trenutek, ki bi ga najraje zadržala, zaprla je oči, se prepustila njegovim ustnicam. Bilo je, kot bi bil v njegovem poljubu skrit ves čudoviti čas, ki sta ga preživela skupaj.

Široko je razprla oči, se zastrmela vanj kot v tujca in se odmaknila. Čar preteklosti je razpadal v črepinje.

»Prepozno! Sanje so se razblinile. Zasovražila sem Kras, nisem več hotela v čarobnost tiste pokrajine. Vse je spominjalo nate, barviti ruj v jeseni, nemi zeleni bori, rdečina vinogradov, trda sivina kamenja ... . Bolečina mi je odprla oči. Nisem bila več pripravljena zanikati vonjav drugih žensk. Po njih so najbolj dišali tvoji lasje.«

»Vedno sem se temeljito okopal, na lase sem pa pozabil,« je zamišljeno odgovoril. Tudi on se je odmaknil, nato jo je z nasmehom pogledal. Kako je ljubila ta njegov nasmeh, ki je zarisal drobne gubice okrog igrivega pogleda oči. Tokrat se je ona približala njemu.

»Samo še zadnjič me stisni v objem, močno me stisni, da bom ujela bitje tvojega srca. Spomin bom odnesla s seboj v prihodnost!«

Razprl je roke in jo sprejel v objem, svilena srajca jo je nežno pobožala, toda srci nista več utripali v istem ritmu. Izvila se je in vstala.

»Srečno, deklīca!« je rekel in se dvignil. Stala sta si za trenutek nasproti, nato šla skupaj do izhoda. Kovinska vrata so tlesknila. Ona je odšla navzdol, med travami, po stezi. Obstal je in gledal za njo, za obleko, ki je valovila okrog njenega telesa, za čopom temnih las, ki so opletali na njenem hrbtu. Obrnila se je in mu pomahala. Pomahal je nazaj, sam, samotni na svoji poti, ki si jo je izbral. Kako je že rekel: *Rad imam ženske, veliko žensk, veliko teles, rad imam različnost. Ne morem si pomagati!*

Tedaj jo je nekaj obšlo. Spoznanje. Jure ima rad samo njo! Njen muhasti značaj, njene sanje, njene misli, njene želje ... .

In vendar, namenila je hvaležno misel Milanu za tisto poletje na Krasu, tako polno strasti, ljubezni in bolečine. Pa tudi grenkih slutenj in zavedanja, da nikoli ne bi bil le njen.

Tam, na koncu steze, jo je čakal Jure. Nasmijan in vesel kot vedno. Razširil je roke in planila je v njegov varni objem.

»Vročina pa taka, z rožami bi res lahko počakala do večera.«

B(R)LOG

Noranaknjige

Mojca Petaros

Prebujanje

Nona tega ni razumela; včasih se mi je zdelo, da je bila res prepričana, da je moja prezaposlenost samo izgovor.

V resnici pa sem bila iskreno vesela, ko se nama je končno uspelo zmeniti za daljši obisk v Ljubljani. Ves vikend sem si vzela prosto, da sem lahko poskrbela za nono, pa tudi pravnučka sta bila zadovoljna. Včasih se mi je zdelo prav neverjetno, kako se je lahko nona kljub visoki starosti še vedno tako spontano približala mladim. Jaz sem že od nekdaj imela občutek, da se lahko z njo pogovarjam o čemerkoli. Edina težava je bila, da je iz leta v leto postajala vse bolj ... počasna. Za to ni druge besede. Ne mislim samo na njeno okorno premikanje zaradi razbolelega hrbta: čisto vse je delala počasi. V letih, ko sem jaz postajala vse bolj frenetična v svojem poskusu, da bi ob naporni službi in skrbi za otroka našla čas še za moža, za fitnes in druženje s prijatelji, se je nonin svet ustavil. Po svoje upam, da se bom tudi jaz na stara leta naučila tako uživati, da se bom vsaj takrat, ko bom v pokoju, znala ponovno umiriti – če bom penzijo sploh dočakala. Čeprav je nonina umirjenost danes skoraj povzročila, da bi zamudili vlak za Opčine. Ker ona ob preverjanju urnikov nikoli ni jemala v poštev svoje nadpovprečno počasne hoje. Ali dejstva, da bova šli na poti do železnice mimo pekarnice s tistimi luštkanimi pisanimi torticami, ki v njenih časih sploh niso obstajale in jih enostavno mora pokusiti.

(objavljeno v naši aprilski številki)

Aprilska številka revije Nebulae se zdi že tako daleč in res sem jo imela možnost prebirati vse poletje. Ni me presenetilo, da si nisem premislila glede besedila, ki me je najbolj nagovorilo takoj na začetku. Mojca Petaros v Prebujanju piše o izletu z babico, ki postane veliko več kot le to. Pripoveduje o tem, kako se nam v tem norem svetu vedno nekam mudi, kako ne najdemo časa za tiste reči, za katere lahko vedno rečemo »bom jutri«, in za tiste ljudi, za

katere lahko vedno rečemo, da jih bomo obiskali »drugič«, ko bomo spet naokoli. In to možnost s pridom izkoriščamo ter tudi zlorablamo. Mojca v besedilu spregovori tudi o ljubezni do domačega jezika in narodne zavesti. Do svojih korenin. Kar je v resnici zelo prepleteno.

Ker živim precej dvojezično življenje, me ljudje pogosto sprašujejo, zakaj kreativno rada pišem v slovenščini (največkrat moji prijatelji iz tujine, ki ob tem godrnjajo, da ne razumejo mojega pisanja). Moj odgovor je vedno enak: ker je težje. Ker slovenščina od mene zahteva več in imam rada izziv svojega jezika. Tudi jaz ga povezujem s svojimi starimi starši, z babičinimi pregovori in starinskimi (a spodobnimi!) kletvicami, s prigodami o italijanskih šolah in skrivnem učenju materinščine.

A Mojca me je s tem besedilom dregnila v srce tudi zato, ker je zadela v srčiko problema, s katerim sem že začela. V njenem pisanju sem našla tisti občutek, ki se mu tako strahotno želim(o) izogniti, a nas v ponorelem svetu vedno znova podre. Da odrivamo na stranski tir tiste, ki jih imamo radi. Odkar mi je pred desetimi leti umrla babica, si večkrat vzamem čas predvsem za tiste, za katere vem, da nas bodo (vsaj, če gre verjeti naravnim zakonom) nekega dne zapustili in bomo na tem svetu ostali za njimi. Brez njih. Samo s spomini. In s časom, ki ga bo najbrž nekoč na pretek. Na obisk pa nikogar. Pa je krog sklenjen.

O tem besedilu sem razmišljala tudi, ko sem letos poleti posedla svoje stare starše (oba nad 90 let) pred kamero in začela z življenjskimi intervjuji. Vse tisto, kar sta mi sicer običajno z veseljem pripovedovala za domačo mizo in ob škatli starih, porumenelih fotografij, je bilo sprva težko, oba sta se držala pokončno kot sveči, niti sledu ni bilo o šaljivem tonu. Je šlo pač zares. A sta se sčasoma sprostila, mi pripovedovala prigode iz vojne in spet smo pristali pri tistem večnem (zdaj že tradicionalnem vsakoletnem božičnem) skorajda prepiru na temo, kdo je koga osvajal. Ta zapis mi je pomagal razumeti, kako prav sem imela, ko sem se odločila najti čas za te trenutke. To mi potrди stara mama, ko me pokliče, da se je spomnila novih prigod in jo zanima, kdaj pridem snemat.

Kmalu. Objubim.

O meni

Eden mojih najzgodnejših spominov je iz stare knjižnice v mojem rojstnem kraju, kamor sem prišla z mami na oddelek s slikanicami. Spomnim se zabojčkov, v vsakem pa toooooooliko slikanic, da sem obstala s široko odprtimi usti. Bila sem povsem iz sebe, ven sem vlekla zdaj eno, zdaj drugo, in se bala, da ne bom mogla prebrati vseh. »Nazaj lahko pridem?« sem vprašala. »Po druge knjigice?« To je bil takrat najsrečnejši dan v mojem mladem življenju.

Še vedno se spomnim najljubših knjig iz otroštva, začeniši z ježkom Jančkom, katerega ime v glavi razločno zaslišim z glasom svoje babice. Večino sem jih brala in nazadnje znala na pamet, preden so me spustili v malo šolo, v prvih razredih osnovne šole pa je bil največji problem ta, da knjig, ki sem jih vzela v šolski knjižnici zjutraj, nisem mogla vrniti isti dan. Takrat smo imeli seveda še analogne kartončke, jaz pa nisem razumela, zakaj knjig, ki sem jih pač

prebrala med šolskimi odmori, ne morem vrniti in vzeti drugih. Saj so mi obljubili, da se to da že ob prvem obisku knjižnice, ko sem vlekla slikanice iz tistih zabojčkov!

Moja prva pesmica je našla pot v lokalni časopis, ko sem bila v prvem razredu. Bila je na temo polžka. Spomnim se, da mi je neki očetov odrasli prijatelj enkrat mimogrede zabrusil, da se vse ne rima tako, kot bi se v resnici v pesmici moralo. Danes se smejim, ker vem, da ga je dajala samo zavist, da on pri šestih letih še ni imel objavljene poezije. Potem sem pisala pesmi, zgodbe, svoje prve knjige, intervjuje, akrostihe, posvetila, pravljice. Vse to tudi po naročilu. Včasih kar med odmori. Pisala sem skozi osnovno in srednjo šolo ter fakulteto in v resnici nikoli nisem nehala.

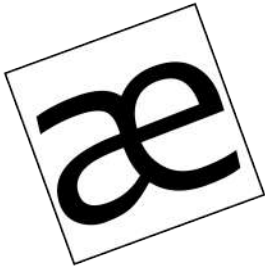
Izbrala sem študij kulturologije, pod njenim dežnikom odkrila različne načine besedilnega prepletanja in pripovedovanja, simbolov in umetnosti. Svoj prostor pod soncem sem našla v pisanju, urejanju, oblikovanju besedil, branju, prevajanju, povezovanju, zapisovanju. Ko me kdo vpraša, s čim se ukvarjam, še danes odvrnem: »Z besedami.« Skupaj s prijateljico psihologinjo sva napisali dve knjigi za otroke z naslovom Zdravilne zgodbice, ki sicer lahko služita tudi kot priročnika za premagovanje razvojnih izzivov v prvih dveh obdobjih otrokovega življenja, pa naj gre za jecljanje, krepitev samostojnosti, deljenje igrač ali pa toaletni trening.

Knjige me spremljajo v resnici vse življenje, čeprav je tudi pri meni prišlo do dveh premorov, in še danes sta tisti dve knjigi, ki sta mi pomagali zaključiti obdobje suše, med mojimi najljubšimi. Čeprav bo moj knjižni klub januarja dopolnil že 15 let, mi je pogovorov o knjigah vedno primanjkovalo. Kadarkoli sem objavila kaj na družabnih omrežjih, se je vedno našlo nekaj ljudi, ki so me spraševali, kje najdem čas za branje in kako neki mi sploh uspe prebrati toliko knjig. To me ni toliko motilo, kot pa spodbudilo mojo željo po tem, da najdem ljudi, ki jih to ne bo šokiralo, pač pa se jim bo z menoj dalo pogovarjati o branju.

Zato je lani poleti nastal moj blog in instagram profil Nora na knjige. Ker to pač sem. Malo nora – ne samo na knjige. Tudi zato, ker sem se vedno želela več in pogosteje pogovarjati z avtorji, bralci in ustvarjalci, sem začela s projektom The After Chapter, v katerem se v živo pogovarjam z različnimi domačimi in tujimi avtorji, katerih dela me navdihujejo, zanimajo ali pa celo samo znervirajo. Želim si, da bi literatura še naprej dosegala vse več bralcev in burila domišljijo vedno več ljudem ter netila pogovore in razmišljanja o različnih stvareh in pogledih, zaradi česar smo bogatejši, srečnejši, bolj odprti in predvsem bolj razgledani.

Najdete me: [Blog](#) — [Instagram: @noranaknjige](#) — [Facebook](#)

*Za prihodnji brlog predlagam Uršo Kačar, ki ustvarja instagram profil **Blebetalka**, ustvarja pa na različne načine, med drugim tudi z glino. Všeč mi je, da je za svojo kreativnost našla več kot le en kanal, predvsem pa sem ugotovila, da imava v nekaterih pogledih precej podobno mnenje. Študirala je naravoslovje, prav fin pa je njen občutek za sarkazem in zanimivi so zapisi, ki se ne tičejo vedno (samo) knjig.*

NEBULÆ – revija za sodobno književnost

Letnik X, številka 4 (oktober 2021)

ISSN 2738-5949

Revija deluje pod licenco creative commons.

Glavna in odgovorna urednica:

Nina Kremžar

Uredništvo za poezijo:

Veronika Šoster

Uredništvo za prozo:

Alex Kama Devetak

Zarja Vršič

Strokovna sodelavka – lektorica:

Karolina Zgaga

Oblikovanje, prelom in naslovnica:

Alex Kama Devetak

Nina Kremžar